

Utdanningsdirektoratet  
Postboks 9359 Grønland  
0135 OSLO

Deres ref

Vår ref  
24/6000-

Dato  
18. juni 2025

**Tillegg nr. 16 til tildelingsbrev til Utdanningsdirektoratet for 2025 med oppdrag 2025-018 om å utvikle nye prøver med læringsstøttende formål**

|             |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |
|-------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Oppdrag nr: | 2025-018                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
| Oppdrag:    | Utvikle nye prøver med læringstøttende formål                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |
| Mål:        | <p>Mål 2 <i>En opplæring som gir god læring, utvikling og dannelse.</i></p> <p>Oppdraget er også relevant for mål 3 <i>Trygge og gode barnehage- og skolemiljø</i> og mål 4 <i>Likeverdige barnehage- og opplæringstilbud.</i></p>                                                                                                                                                                                                                                                           |
| Frist:      | <p>Delleveranse 1: 1. desember 2025</p> <p>Delleveranse 2: 1. juni 2026<br/>Tidspunkt for sluttleveranse av nye prøver med læringsstøttende formål bestemmes på bakgrunn av delleveranse 2.</p> <p>Delleveranse 3: Avvikle dagens kartleggingsprøver i lesing og regning på 1. trinn i den formen de nå har og erstatte disse med mer fleksible verktøy. Endringer på kort sikt gjennomføres innen våren 2026. Forslag til endringer på lengre sikt beskrives som del av delleveranse 2.</p> |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                                                           |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Finansiering:<br>budsjettkap., post og<br>prosjektnummer                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          | Oppdragets delleveranser gjennomføres i 2025 innenfor direktoratets budsjettrammer, herunder midler til utvikling på 226.21. For budsjettåret 2026 vil departementet komme tilbake til dette i forbindelse med tildelingsbrevet for 2026. |
| <p><b>Bakgrunn for oppdraget:</b></p> <p>I Meld. St. 34 (2023-2024) <i>En mer praktisk skole – Bedre læring, motivasjon og trivsel på 5.-10. trinn</i> beskriver regjeringen mål og rammer for et nytt kvalitetsutviklingssystem. Som en del av dette systemet skal det utvikles nye prøver med et rent læringsstøttende formål. Vurderingene i Meld. St. 34 bygger blant annet på anbefalinger og høring av NOU 2023: 27 <i>Et nytt system og kvalitetsutvikling</i>. Meld. St. 34 fikk tilslutning i Stortinget (Innst. 55 S (2024-2025))</p> <p>Lærere, skoleledere og lokale og nasjonale myndigheter har behov for informasjon om elevenes læringsresultater, som grunnlag for å utvikle kvaliteten på opplæringen. Dagens nasjonale prøver i lesing, regning og engelsk på 5. 8. og 9. trinn svarer ikke godt nok til behovene i skolen. Flere utredninger har vist at prøvenes doble formål, hvor de både skal gi støtte til lærernes undervisvurdering og gi styringsinformasjon til myndighetene, er vanskelig å forene i en og samme prøve. Prøvene må ha et tydelig formål.</p> <p>Kvalitetsutviklingsutvalget har også utredet endringer i dagens kartleggingsprøver på 1. og 3. trinn. I NOU 2023: 27 foreslår utvalget å avvike prøvene på 1. trinn, og å videreutvikle de obligatoriske prøvene i lesing og regning for 3. trinn.</p> <p>Det er flere utfordringer med dagens kartleggingsprøver. Formålet forstås ulikt i skolene, og dette kan få konsekvenser for hvordan de fortolkes og følges opp. Kartleggingsprøvene i lesing og regning på 1. trinn bidrar også til å forskyve målene for opplæringen, som i dag angis etter 2. trinn i læreplanverket.</p> <p>Meld. St. 34 (2023-2024) er tydelig på at et nytt system for kvalitetsutvikling også skal gi informasjon om elever i den samiske skolen. Når det utvikles nye prøver og verktøy skal disse være tilpasset samiske elever og behovene i den samiske skolen. I tillegg kan det være behov for andre verktøy spesielt tilpasset kvalitetsutvikling i samisk skole.</p> <p><b>Beskrivelse av oppdraget:</b></p> <p>Utdanningsdirektoratet skal i tråd med føringene i Meld. St. 34 utvikle nye prøver i lesing, matematikk og engelsk på 5. og 8. trinn med et tydelig læringsstøttende formål. De nye prøvene skal være gode pedagogiske verktøy for lærerne til å støtte elevenes læring.</p> <p>De nye prøvene vil være sentrale elementer i et nytt kvalitetsutviklingssystem, og må utformes slik at de støtter opp under mål og prinsipper for det nye systemet, slik det er beskrevet i Meld. St. 34. Dette betyr at prøvene skal gi et bedre grunnlag for dialog, tillit og samarbeid om kvalitetsutvikling i skolen. Prøvene skal sammen med andre verktøy i det nye kvalitetsutviklingssystemet gi et bedre grunnlag for refleksjon og samarbeid i profesjonelle</p> |                                                                                                                                                                                                                                           |

læringsfelleskap. Udir skal vurdere hvordan det kan bli bedre sammenheng mellom de ulike prøvene og verktøyene som skal brukes i arbeidet med kvalitetsutvikling.

Meld. St. 34 fremhever blant annet at prøvene skal:

- ha en tydelig kobling til innholdet i læreplanverket
- gi et rikt og nyansert bilde av elevenes kompetanse
- være tilpasset ulike elevgrupper, for eksempel gjennom ny teknologi
- følges av nødvendig støttemateriell til hvordan resultatene kan brukes og følges opp
- være oppdaterte, relevante og brukervennlige
- ikke presentere resultater på en slik måte at det legger til rette for rangering eller konkurranse mellom skoler

Det er behov for å utrede ulike alternativer for hvordan de nye prøvene kan utformes og implementeres før det tas beslutning om endelig konsept. Vi ber Udir på bakgrunn av Meld. St. 34 om å utvikle to delleveranser før prøvene utvikles:

**Delleveranse 1** skal beskrive overordnede løsninger for de læringstøttende prøvene og modeller for innfasing og utfasing av prøvene. Inkludert konsekvenser av å utvikle nasjonale prøver for 9. trinn i lesing og regning. Leveransen må også redegjøre for økonomiske og administrative konsekvenser som grunnlag for videre budsjettprosess.

**Delleveranse 2** skal beskrive alternative løsninger og anbefalt konsept for læringstøttende prøver. Vi ber også om at Udir i delleveransen vurderer hvordan nye prøver kan svare til behovet for informasjon om læringsutbytte hos elever i samisk skole.

I forbindelse med utviklingen av de nye prøvene skal direktoratet også utrede og anbefale:

- hvilken informasjon lokale skolemyndigheter kan få fra et nytt kvalitetsutviklingssystem og nye prøver, uten at det påvirker utformingen til de nye prøvene og begrenser det læringsstøttende formålet de skal ha
- om det nye prøvekonseptet kan ivareta behovet for å identifisere elever som trenger ekstra hjelp tidlig i opplæringen, og om en ny prøve med læringsstøttende formål kan erstatte dagens kartleggingsprøver på 3. trinn
- hvilken informasjon nye prøver og et nytt kvalitetsutviklingssystem kan gi til forskningsformål

I Meld. St. 34 står det også at regjeringen fortsatt vil ha eksamen på 10. trinn. Eksamen gir viktig informasjon om læringsutbytte ved endt grunnskoleopplæring. Samtidig ønsker regjeringen å vurdere om og hvordan eksamen på 10. trinn kan gi mer standardisert informasjon om utviklingen i elevenes læringsresultater over tid enn i dag. Vi ber derfor om at Udir også utreder dette.

Utdanningsdirektoratet skal utvikle dagens kartleggingsprøver i lesing og regning på 1. trinn i den formen de nå har og erstatte disse med mer fleksible verktøy (delleveranse 3). Formålet

med verktøyet skal være å hjelpe lærerne med å følge opp elever som trenger ekstra støtte til den tidlige lese- og regneopplæringen.

Vi ber Utdanningsdirektoratet endre på prøvene slik at de i skoleåret 2025/2026 ikke låses til en bestemt gjennomføringsperiode. Vi ber også Udir om å veilede om hvordan bruken og gjennomføringen i større grad kan tilpasses og rettes mot de elevene som lærerne vurderer det er behov for å kartlegge nærmere. Herunder hvordan lærerne kan få bedre støtte til å følge opp elever som trenger det.

På lengre sikt skal Udir erstatte dagens kartleggingsprøver på 1. trinn med forbedrede og fleksible verktøy som skal hjelpe lærerne med å følge opp elever som trenger ekstra støtte til den tidlige lese- og regneopplæringen. Dette skal være frivillige verktøy som lærerne kan bruke når de ser behov. Vi ber Udir komme tilbake med forslag til hvordan kartleggingsprøvene kan erstattes og forbedres. Forslaget leveres parallelt med delleveranse 2.

**Føringer for hvordan oppdraget skal utføres:**

Partene i skolen skal involveres i arbeidet med de nye prøvene. Udir skal aktivt innhente synspunkt og erfaringer fra brukergruppene i utviklingsarbeidet. Udir skal også involvere andre relevante aktører i arbeidet, herunder Statped.

Vi ber også Udir om å vurdere hvordan oppdraget skal utføres i tråd med ambisjonene for tillitsreformen.

Det samlede omfanget av obligatoriske tester og prøver skal ikke øke.

Udir skal ha jevnlig dialog med Kunnskapsdepartementet underveis i utviklingen av prøvene og verktøyene.

Oppdraget skal utføres i tråd med prinsippene i utredningsinstruksen.

Udir skal redegjøre for økonomiske og administrative konsekvenser av oppdraget. Dersom det oppstår budsjettbehov som følge av oppdraget utover det som fremgår av dette oppdraget, skal KD varsles.

**Rapportering etter gjennomført oppdrag:**

Når direktoratet anser oppdraget som utført, sendes beskjed om at oppdrag er utført, inkludert medfølgende leveranser, til [Postmottak@kd.dep.no](mailto:Postmottak@kd.dep.no) med kopi til [Etatsstyringsgruppen@kd.dep.no](mailto:Etatsstyringsgruppen@kd.dep.no) og [hath@kd.dep.no](mailto:hath@kd.dep.no) innen fristene 01.12.25 og 01.06.26.

Med hilsen

Kjersti Flåten (e.f.)  
ekspedisjonssjef

Grethe Daal Berentzen  
seniorrådgiver

*Dokumentet er elektronisk signert og har derfor ikke håndskrevne signaturer*

Kopi

Riksrevisjonen